

Nr 10

Av herrar Börjesson i Falköping och Hamrin i Jönköping, om åtgärder för ökat rättsskydd åt politiska flyktingar.

Enligt gammal svensk rättsuppfattning skall önskemål, som avlidna i sin livstid gett uttryck åt, så långt möjligt respekteras och rättsligt skyddas.

Omständigheterna i ett uppseendeväckande fall under fjolåret — den s. k. Reiters-affären — visar emellertid att en död persons yttersta vilja av formella skäl kan komma att kränkas på ett sätt, som ter sig stötande för det allmänna rättsmedvetandet och är ägnat att skapa oro inom betydande grupper av vårt folk.

Den lettiska nationaloperans grundare och mångårige chef Teodors Reiters, som var en av det fria Lettlands mest framstående kulturpersonligheter, kom 1944 som flykting till vårt land, där han fram till sitt frånfälle 1956 var en ledande gestalt i den lettiska folkgruppen och bl. a. grundade och ledde den berömda lettiska kören, som räknar ett 70-tal medlemmar. Före sin död uttalade Teodors Reiters önskemålet att få vila i svensk jord tills Lettland återvunnit sin självständighet. Den lettiska kören fullföljde i samförstånd med hans son denna intention genom att ordna och vårda hans grav på Skogskyrkogården i Stockholm.

Sonen, som tidigare i Sverige helt respekterat faderns önskemål, återvände 1958 till Lettland och begärde sedermera hos svenska myndigheter att stoftet efter fadern skulle få grävas upp och flyttas till Sovjet-Lettland. Vederbörande svenska myndigheter, kyrkogårdsförvaltningen och överståthållarämbetet i Stockholm, fann sig med nuvarande ordningsbestämmelser nödsakade att tillmötesgå sonens önskemål och alltså åsidosätta faderns egen uttalade vilja. Myndigheternas ställningstagande överklagades av Reiterskören, som helt bekostat och vårdat graven, hos Kungl. Maj:t, som dock fann kören obehörig att föra talan i detta ärende, enär ej kören utan den i Riga bosatte sonen formellt var gravrättsinnehavare. Oaktat förnyade framställningar gjorts till olika svenska myndigheter i syfte att förhindra stoftets förflyttning avlägsnades detta och överfördes till Sovjetunionen i augusti 1964.

Det är enligt vår uppfattning i hög grad stötande, att en persons allvarligt tillkännagivna sista önskan sålunda på grund av vissa ordningsregler, som ej förutsett fall av denna art, icke skall kunna respekteras. Här brister uppenbart rättsskyddet för död man. Förhållandet har också skapat förstämning och oro bland de baltiska flyktingarna i vårt land samt uttalade farhågor

för att fallet Reuters skall bli prejudicerande. Det synes därför angeläget att man genom en Lex Reuters söker förhindra ytterligare fall av denna art, som framstår som kränkande för många människor i vårt land. Flyktingarna bör enligt vår uppfattning även i detta hänseende tillförsäkras ett rättsskydd av samma styrka som övriga åtnjuter i Sverige.

Med stöd av det anförda får vi vördsamt anhålla,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till sådana ändringar i gällande lagstiftning, att politiska flyktingar i vårt land tillförsäkras rättsskydd av i motionen åsyftad beskaffenhet.

Stockholm den 13 januari 1965

Bengt Börjesson

i Falköping

Yngve Hamrin

i Jönköping